

מ ד י נ ה י ה ז ד י ת ב ד ר ר ך

בס"ד, גליון מס' 32 ("מי בא" 234) – י"ט אייר התשפ"ו

תשובת הצדיקים אל הרשעים

נר התמיד הכפול והמשולש

מצות נר התמיד בה פותחת פרשת ואתה תצוה (בג' בראשית בצירוף בית אשר!), בסיום הציווי על מלאכת המשכן, חוזרת כצורתה (כמעט) בפרשת אמור, בסיום פרשת המועדות, וכבר דיברו בזה מפרשי הפשט – ראו רש"י ורמב"ן ועוד – והסבירו מה שהסבירו, אך דומה שמאד מתבקש לדרוש כי מדובר בשני ממדים מקבילים, מקום – זמן, או בלשון ספר יצירה "עולם" ו"שנה":

מעשה המשכן הבא בפרשת תרומה ב-7 פרשיות, מתאר את המקום הקדוש, המורכב מגופי קדושה דוממים, ואפשר לומר "אפלים", והנרות המאירים את כולם יחד, כמו-נופחים בהם נשמת רוח חיים, בדומה לבית משוכלל-בהדרו-אך-אפל (כפי שאכן היה המשכן!) שנתחבר למערכת החשמל (ובמדה מסויימת גם אור-בראשית מאיר-מתקן את התווה והבוהו והחשך שקדמו לו!).

ואילו בפרשת אמור עוסקים במימד הזמן, בשבעת ימי-חג קבועים בזמניהם, שנר התמיד קושר ומאחד אותם, בכדי שיהיו "מועדים לשמחה" ואורה בכל השנה. כענין השבת הקבועה ועומדת בראש כל המועדים, וכענין קרבן התמיד של כל יום ויום, כך נרות התמיד מצרפים את האורות המסויימים של כל חג ל"מכנה משותף" שאינו פוסק [וכנראה משום כך בפרשת הנרות שבאמור מופיע "תמיד" 3 פעמים, להדגיש את מימד הזמן].

ואם כן, מתבקש גם המימד השלישי – מימד הנפש עפ"י ספר יצירה, ואכן הוא נמצא לנו בראש פרשת בהעלותך, שם מובלט האיש-אהרן המעלה את הנרות. לאחר חנוכת נשיאי השבטים, "הנפשות הפועלות" האחראיות על משא המשכן ומסעותיו, שלשם כך תרמו את עגלות-הצב (שהם עיקר קרבנם ככתוב, וכל השאר נועד לכוונות פרטיות-מיוחדות לכל שבט ומאורעותיו כמתואר במדרש), ואילו אהרן נשיא הלויים הנושאים-בפועל, לא הביא קרבן פרטי אבל "לגדולה מזו הוא מתוקן", כלשון רבותינו, כי הוא מייצג את המכנה המשותף שישנו תמיד, גם בזמן חורבן הבית (וגלות השבטים ושכחת ההיסטוריה הפרטית שלהם), בכך שהוא "מדליק ומטיב את הנרות" – את נשמות ישראל להיות הכבוד שוכן תמיד "בתוכם" – בתוך לבו של כל אחד ואחד, ורמוז כדברי רבותינו בנרות חנוכת הכהנים החשמונאים, החג השמיני ש"לא ניתן להכתב", כי הוא כעין התורה

שבעל-פה של כל החגים הכתובים, ומכוחו ניתן תמיד להאיר ולשחזר את האורות שחשכו.

[והנה במשכן אהרן נשיא הלויים הוא הנשיא ה-13 הכולל, אמנם ב-12 שערי חצר המקדש העתיד בסוף ספר יחזקאל, שכנגדם הנוסחאות השונות שבתפילה כידוע מספה"ק, לוי הוא מכלל השבטים, וא"כ אהרן הוא "שער הכולל" הפנימי יותר (כי הוא בבית עצמו), ולדברי האריז"ל גם מי שלא שכח את שבטו-נוסחו המיוחד, נכון לאחוז בכולל, ואכמ"ל)].

משה ואהרן ותשובת הצדיקים

לעומת משה "שושבינא דמלכא", בחינת תורה שבכתב, אהרן הוא "שושבינא דמטרוניתא", כנסת ישראל, ומייצג את התורה שבעל פה העולה מלמטה, שלא פסקה מישראל גם כשנסתם החזון ונחתם המקרא, וכל עניינה להבין ולהורות וליישם בשטח את ערכי המקרא בכל חילופי הזמנים והמקומות.

"פנים של אימה למקרא" (מסכת סופרים) ומשה אומר "יקוב הדין את ההר" (ראו סנהדרין ז,ב), אבל "פנים מסבירות למשנה" ואהרן אוהב שלום ורודף שלום, מכפר על כל בית ישראל ומפשר בינם לבין אביהם שבשמים; משה בעגל מבטל את גזירת הכליון ויורד ו"עושה סדר", והוא המרכבה לספירת הנצח, אבל אהרן מכניס עצמו לתוך העם בקלקלתו, ולכך נבחר לכפר לדורות בתשובה, והוא המרכבה למדת ה**הוד**, במשמע של **יודוי והודאה-על-האמת**, ו**דמימה-תמימה** על מיתת בניו, שנגזרה מעת שהתאנף בו ה' על עוונו-שלו בעגל, כדברי רבותינו.

והנה אם אמרו חכמים ש"לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה (העגל), אלא להורות דרך לבעלי תשובה (ציבורית)", קל וחומר שאהרן הצדיק לא היה ראוי לאותו מעשה, ואם כן מדובר ב"תשובת הצדיקים" שהיא עניינו של משיח ככתוב בזוהר [וכן דוד מלכא משיחא שהקים עולה של תשובה-מאהבה, לא היה ראוי למעשה בת שבע, אלא להורות דרך לבעלי תשובה (יחידים)].

יתר על כן: מסתבר שאהרן בשיתופו בעגל ובתשובתו-הודאתו, הוא זה המברר את העם כולו שלא חטא באמת אלא בכדי לגלות את מעלת בעלי התשובה שלמעלה ממעלת הצדיקים.

אשרי חלקו של הצדיק, אך הוא **בעצם הווייתו** עלול להרשיע את כל האחרים שאינם כמוהו, ואילו הצדיק-השב צדקתו "עולה על גדותיה" ו"מצדיקה" את כל האחרים. נכון אפוא לומר שתשובת הצדיקים היא **אל הרשעים-לכאורה**, אשר בכך גופא מתגלה שאינם רשעים באמת. אילו היו רשעים גמורים, לעולם לא היו שבים, שהרי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, אבל הצדיק-השב אל העם מגלה את ניצוץ-הצדיק שנותר בכל יהודי – "ועמך כולם צדיקים" – באשר הוא, את ה"עוד מעט ואין רשע", ומפיח בו רוח עד ש"התבוננת על מקומו ו(כבר)איננו" רשע כלל (כדבריו הידועים של רבינו נחמן). [ונמצא שמיתת הקרובים ביותר, נדב ואביהוא הצדיקים-לעצמם שאינם נשואים, היא "לטובת" "על פני כל העם אכבד"].

הילולא דרשב"י

הוד שבהוד הוא (בסדר האושפיזין) אהרן שבאהרן, אבל הוא גם יום הילולא דרשב"י, וגם לו לרשב"י כמו לאהרן, בן ששמו אלעזר. והנה רשב"י מצד טבעו העצמי דומה למשה (והוא גלגולו העיקרי כדברי האריז"ל), ורגיל היה לומר "אל יזוז שמעון ממקומו", וכן היה אומר "ראיתי בני עליה והן מועטין" (אם שנים הן –

אני ובני הן, ואם אחד – אני הוא), ונטמן עם בנו במערה 12 שנים, וגם כשיצאו בשנה ה-13 היו בביקורת על העוסקים בחיי שעה ואמרו "די לעולם אני ואתה", אך כשראה כמה חביבות מצוות על ישראל, חל בו מהפך גמור ונעשה כאהרן אוהב שלום והחל עם חבורתו "לרדת אל העם" ולהסתובב בדרכים (שם "העולם נידון אחר רובו", שלא כבמקום קביעות, ודי למבין) לגלות את החיבה היתירה הנודעת לישראל, ומעתה – שלא כתלמידי ר' עקיבא הראשונים – "אנן בחביבותא תליא מילתא", וזה עיקר עניינם של רזי תורה, "סוד נסתרים" שגילה רשב"י (הגם שלא הורשה מן השמים, ובכך גופא "מוריד את השמים לארץ", כתכלית הכוונה!), על יקרת נשמות ישראל שכולם בפנימיותם "צדיקים נסתרים (גם מעצמם...)" ונבחרים מאת ה' בבחירה עצמית שאין לה בטלה (גם שלא לפי דין תורה הנגלית), וראויים לגאולה, כי כולם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים מכח אבותיהם הקדושים ומלאים מצוות כרימון, ושרש המצוות, "איברין דמלכא", למעלה משרש התורה (כמו שאהרן מבוגר ממשה והוא נביאו-מביאו). [והנה מקובל לומר ש"אין אומתנו אומה אלא בתורתיה". אך לכאורה נכון יותר לומר "אלא במצוותיה" ומידותיה אשר מאת האבות שקדמו למתן תורה, ולדידם גם התורה היא תורה שבעל-פה העולה מן הארץ ומבני עניים שמהם תצא תורה (שבעל-פה) ואכמ"ל יותר. אמנם בביקורת על רשעי גויים שכל מצוותיהם לגרמייהו, רשב"י על מקומו עומד ומרגיז ממלכות ומתגרה בהם, ובעוונותינו מתהלכים גם בינינו מעט מזעיר צוררי ישראל, שיש לבדוק בייחוסם אם אמנם מבני ישראל המה].

והנה לנו כי רשב"י עצמו הוא דמות מופת של תשובת הצדיקים – אל הרשעים-בעלי התשובה, מתורה (נבדלת) אל מצוות (ותפילה), ומחיי-עולם לחיי שעה.

תשובת הצדיקים אל הרשעים שמכוחה כאמור מתאפשרת תשובת הרשעים אל הצדיקים, חיבור משה ואהרן להיות "שבת אחים גם יחד", הוא מכלל הדרך ארץ (-גם דרך ארץ ישראל במשמע!) שקדמה לתורה, ושייכת לאייר חדש הבריאות בגוף ובנפש (ו"חדש המדינה" בטרם קיבלה עליה עול תורה), משום כך ל"ג בעומר, "יום מתן פנימיות התורה", מקדים ומתנה את מתן התורה כפשוטה בסיון (ובימינו את המהפכה שתחל כשספר התורה מונח על לב המדינה).

נר, נרות ומדורה

בפסוק "נר מצוה ותורה אור" נמשלה התורה לאור (- שמש המאיר לעולם, במשמע של מקום ושל זמן), ואילו המצוה לנר המאיר "לפי שעה", אך יש מעלה מיוחדת גם לחיי שעה הקשורים למלכות-מדינה, ונצרכים לשוועה-תפילה שברומו-של-עולם.

אמנם גם בנרות-מצוות יש להבחין: נר יחידי מסמל אדם חשוב מורם מעם שאין דרכו לישיב עם ההמון ויש לו מדור (בגימטריא נר) לפי כבודו, כעולה מסוגיית הגמרא בחנוכה; נרות מרובים שמעלה ומיטיב אהרן במנורה (בגי' אש), מחברים ומאחדים את כל (סוגי) נפשות ישראל להיות אל מול פני המנורה, אל ה"שער הכולל", אמנם מכח גילויי סודות התורה מתלהטת האש (כפי שהיה בפטירת רשב"י), אש מחממת ולא שורפת, כי מצטרפים כל הנרות הרבים לנר אחד גדול, למדורה (בגי' הנר) שהכל יושבים סביבה ולא ניכר שוע לפני דל, ובכך דווקא נשלמת אחדות ישראל שתביא בכנפיה גאולה שלימה במהרה בימינו, אמן.